

Нова українська школа

Марія Чумарна

Українська мова

БУКВАР

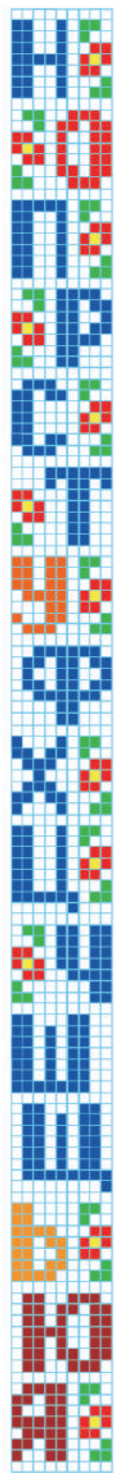
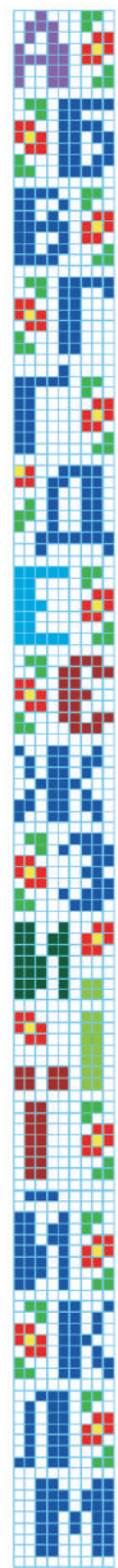
ЧАСТИНА 1

клас

Український алфавіт

		А 	Б 	В 	Г 	Г
Д 	Е 	Є 	Ж 	З 	И 	і
ї 	Й 	К 	Л 	М 	Н 	О
П 	Р 	С 	Т 	У 	Ф 	Х
Ц 	Ч 	Ш 	Щ 	ь 	Ю 	Я

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Згідно з Конституцією України, державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України.

Державний Прапор України

Державний Герб України

Державний Гімн України

*Музика Михайла Вербицького
Слова Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Марія Чумарна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Буквар

**Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)**

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2025

УДК 811.161.2(075)
Ч 90

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2025, № 345)

Підручник створено до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко.

Чумарна М. І.
Ч 90 Українська мова. Буквар : підручник для 1 кл. закладів
загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. / М. І. Чумарна. —
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2025. — 80 с. : іл.

ISBN 978-966-10-8993-7

Підручник за своїм змістом відповідає Державному стандарту
початкової освіти та Типовій освітній програмі, розробленій під
керівництвом О.Я. Савченко.

Для учнів та учениць 1 класу.

УДК 811.161.2(075)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

<https://edodatok.com/8993-7/>

ISBN 978-966-10-8993-7

© М. І. Чумарна, 2025
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2025

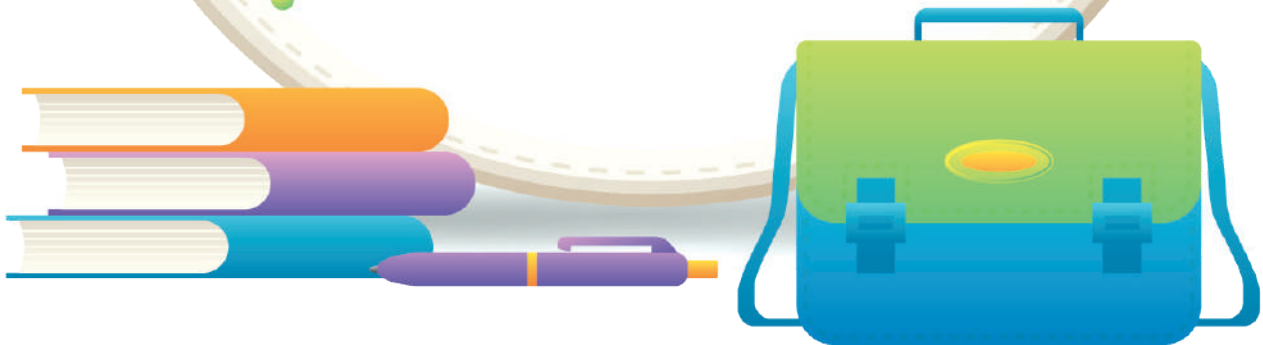
ДОРОГИЙ ПЕРШОКЛАСНИКУ! ДОРОГА ПЕРШОКЛАСНИЦЕ!

Вітаємо тебе на сторінках нашого підручника,
за допомогою якого ти вивчатимеш букви;
дізнаєшся, які звуки вони позначають;
навчишся читати.

На тебе чекають різноманітні завдання, які ти
виконуватимеш в групі, в парі або самостійно.

Учися спілкуватися, думати, фантазувати,
розвивай свої творчі здібності.

Бажаємо тобі успіхів!

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— розкажи

— прочитай

— запам'ятай

— попрацюй у парі

— попрацюй у групі

— поміркуй, дай відповіді на запитання, виконай завдання

— попрацюй з електронним додатком

— виконай завдання підвищеної складності

Добридень, школо!

QR Послухай вірш. Про кого розповідається у вірші?

Я — українська дитина,
земля моя — Україна.
Букварик оцей відкриваю
і мову рідненьку вивчаю.

А в мові моїй,
як в краплинці роси,
усіх українців
дзвенять голоси.

? А ти себе вважаєш українською дитиною? Чому?

Розкажи, що зображено на малюнку. Чому потрібно ходити до школи?

«Збери» портфель. Назви, що ти візьмеш до школи.

Знайомимося, спілкуємося

Кого зображено на малюнку? Для чого потрібно знайомитися?

Розіграйте діалоги за малюнками. Вживайте слова ввічливості.

Слова — назви предметів. Що? Хто?

QR

?

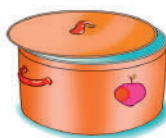
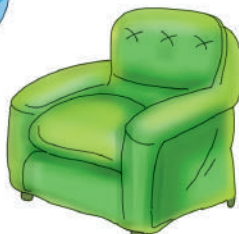
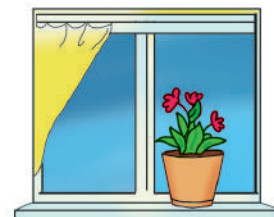
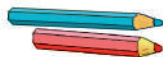
Послухай українську народну казку «Дід, баба та курочка Ряба». Про кого ця казка? Що знесла курочка?

?

?

Назви зображені предмети. Які слова відповідають на питання *що?*, а які — на питання *хто?*

Розкажи, кого годує дівчинка. Назви їх усіх одним словом. На яке питання відповідає це слово?

Розгляньте малюнок. Назвіть, які предмети відповідають:

1 група — на питання хто?;

2 група — на питання що?

Пригадайте і розкажіть українську народну казку «Котик і Півник».

Слова — назви ознак. Який? Яка? Яке? Які?

QR

?

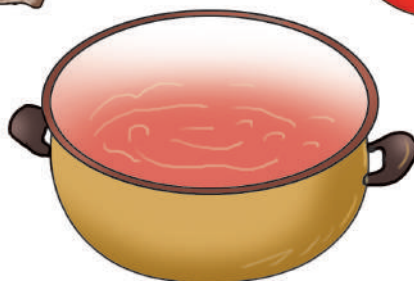
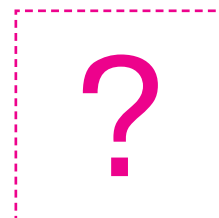
Послухай українську народну пісню «Ходить гарбуз по городу». Про які овочі йдеться у вірші? Які вони за формою, кольором, смаком?

?

?

Назви зображені предмети. Який іще овоч потрібний для приготування борщу?

Розглянь малюнок. Назви та опиши зображені предмети.

Розгляньте малюнок. Допоможіть Петрикові зібрати:

1 група — овочі; 2 група — фрукти.

Слова — назви дій (що робити?). Слова, що називають кількість предметів (скільки?)

Послухай українську народну казку «Ріпка». Назви героїв казки. Скільки їх? Хто що робить?

Розіграйте казку в ролях.

Розкажи, що роблять діти. На якому малюнку зображено усне спілкування?

Розглянь малюнок. Скільки зображено ялинок? хмарок? шишок?

Скільки звіряток зустрілося на лісовій галявині?

Скільки квіточок намальовано? Якого кольору перша квіточка? друга? третя? Скільки квіточок не зафарбовано?

Яким кольором ти зафарбував/зафарбувала би четверту і п'яту квіточку?

Речення. Знаки в кінці речень (., ?, !)

QR

Послухай українську народну казку «Півник і двоє мишенят». Яким зображено півника? А мишенят? Склади про них декілька речень за поданими схемами.

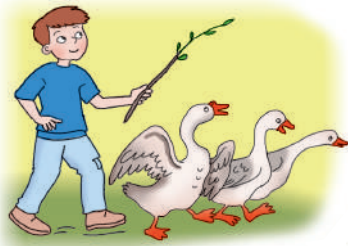
┌ _ _ _ .

┌ _ _ _ ?

┌ _ _ !

Складіть речення за малюнками та поданими схемами.

_____:

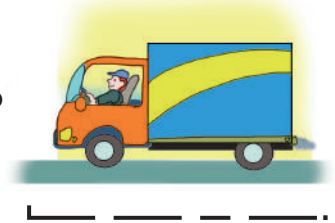

_____.

_____?

_____.

_____.

_____? _____.

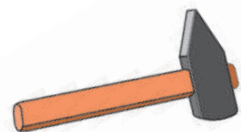
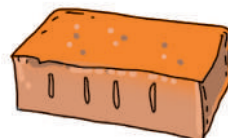
_____? _____.

Склади речення за малюнками.

Назвіть зображені предмети. З одним із цих слів (за вибором) складіть питальне речення.

Слова-помічники (у, в, на, за, під, перед, через, між)

QR

Послухай українську народну казку «Рукавичка». Хто жив у рукавичці? Склади речення за поданими схемами. Назви в них слова-помічники.

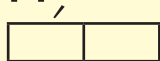
┌.   ┌. ─.   ┌. ─. ─. ─.

Розгляньте малюнок. Хто на чому пересувається? Допоможіть тваринкам відшукати шлях до замку. Складіть кілька речень за змістом малюнка, вживаючи слова-помічники.

Склад. Наголос

QR

Послухай українську народну казку «Івасик-Телесик». Як звали хлопчика, якого дідусь витесав із деревини? Назви зображені предмети. Скільки складів у кожному слові? На який склад падає наголос?

?

Складіть речення за малюнком та поданими схемами.

└.   └ _ _ _ .

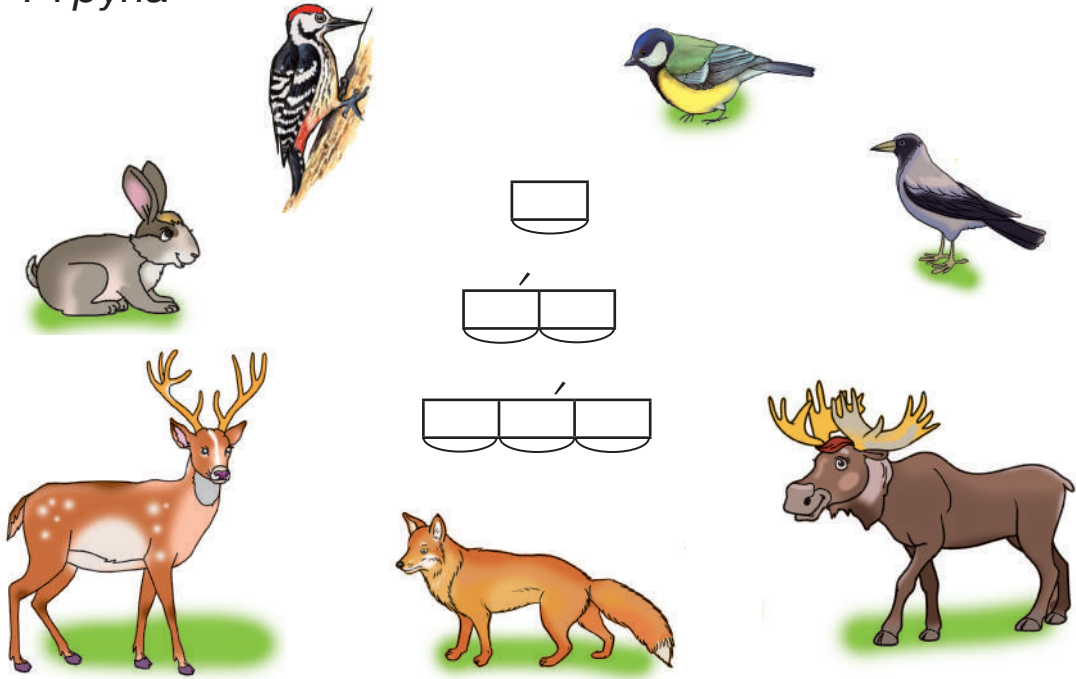

QR

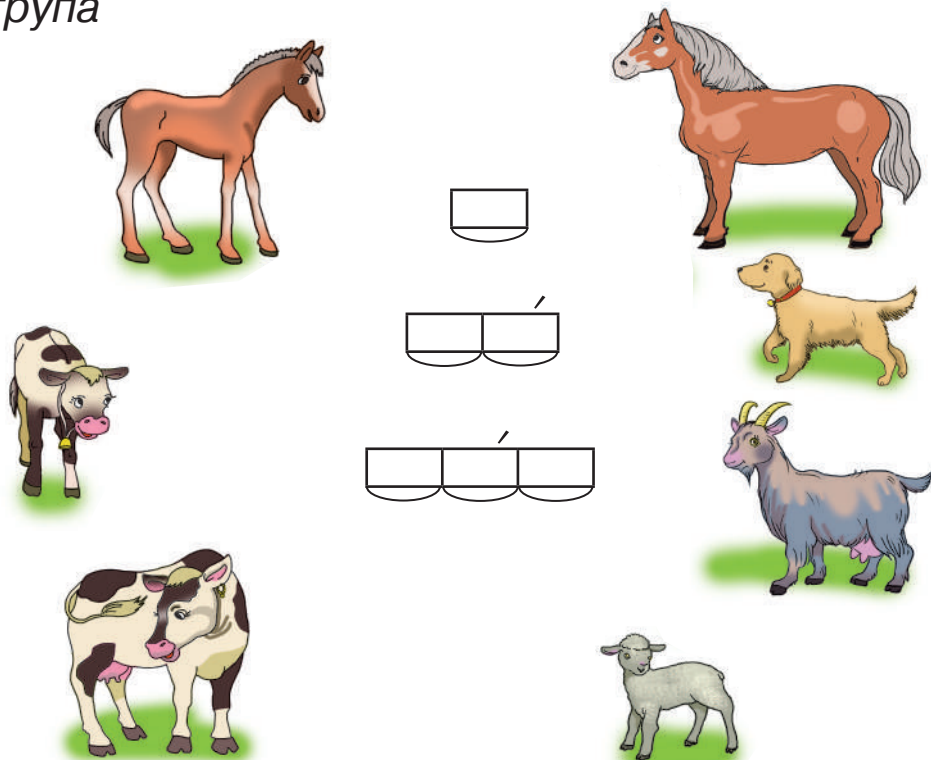
Назвіть зображених тварин. Оберіть схему до кожного слова.

1 група

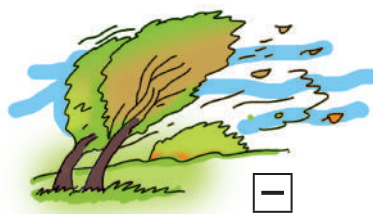
2 група

Назві звуки, які видають зображені об'єкти.

Назві зображених тварин. Які звуки вони видають?

Назві зображені об'єкти. Вимов звуки в цих словах.

Доберіть звуки до поданих схем.

Тверді та м'які приголосні звуки

(□, □)

Пригадай казку «Яйце-райце».

Що трапилося з Яйцем-райцем через людську необережність?

Яким словам відповідають подані звукові моделі?

Складіть речення за малюнком та поданими схемами.

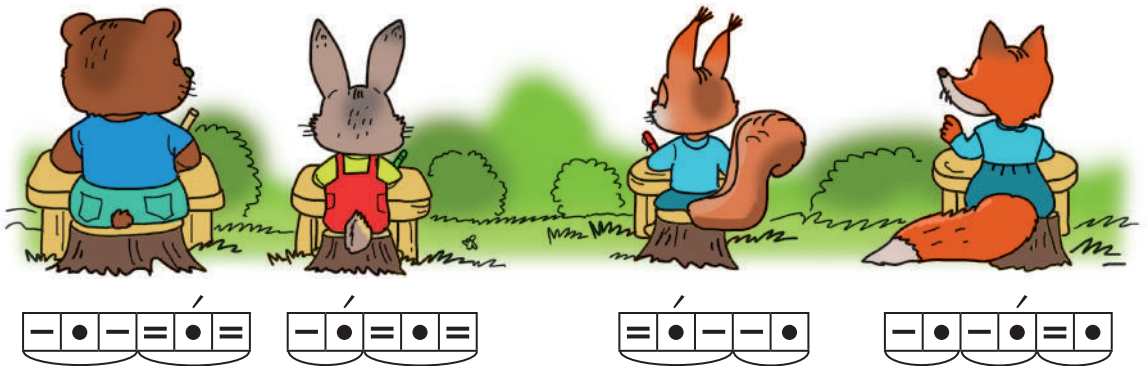
_____

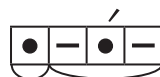
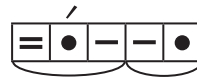
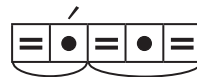
Назví слово, що відповідає поданій звуковій схемі. Вимов звуки. Склади з цим словом речення.

Упізнай тварин. Назví їх. Вимов звуки, позначені в поданих звукових схемах.

Назvíть зображені об'єкти. Оберіть схему до кожного слова.

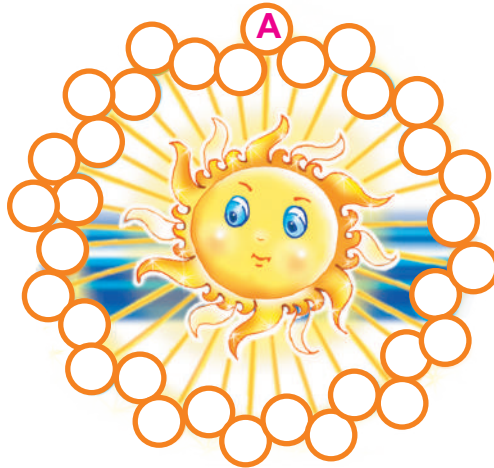
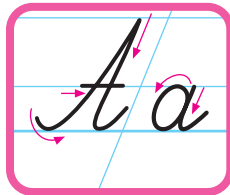

Звук [а]. Буква А, а

Кого зображено на малюнку справа? Яким звуком починається слово *ангел*? Якою буквою він позначається?

Аа

Назви зображені об'єкти. Вимов звуки, позначені в поданих схемах.

Прочитай з різною інтонацією.

А-а-а!

А-а-а!

А-а-а!

Виконайте завдання, подані в електронному додатку.

Розкажи, кого зображено на малюнку. Що співає мама малюку? Добери слова до поданих звукових моделей. Назви слова, у яких є літера **а**.

а

а **а**

а

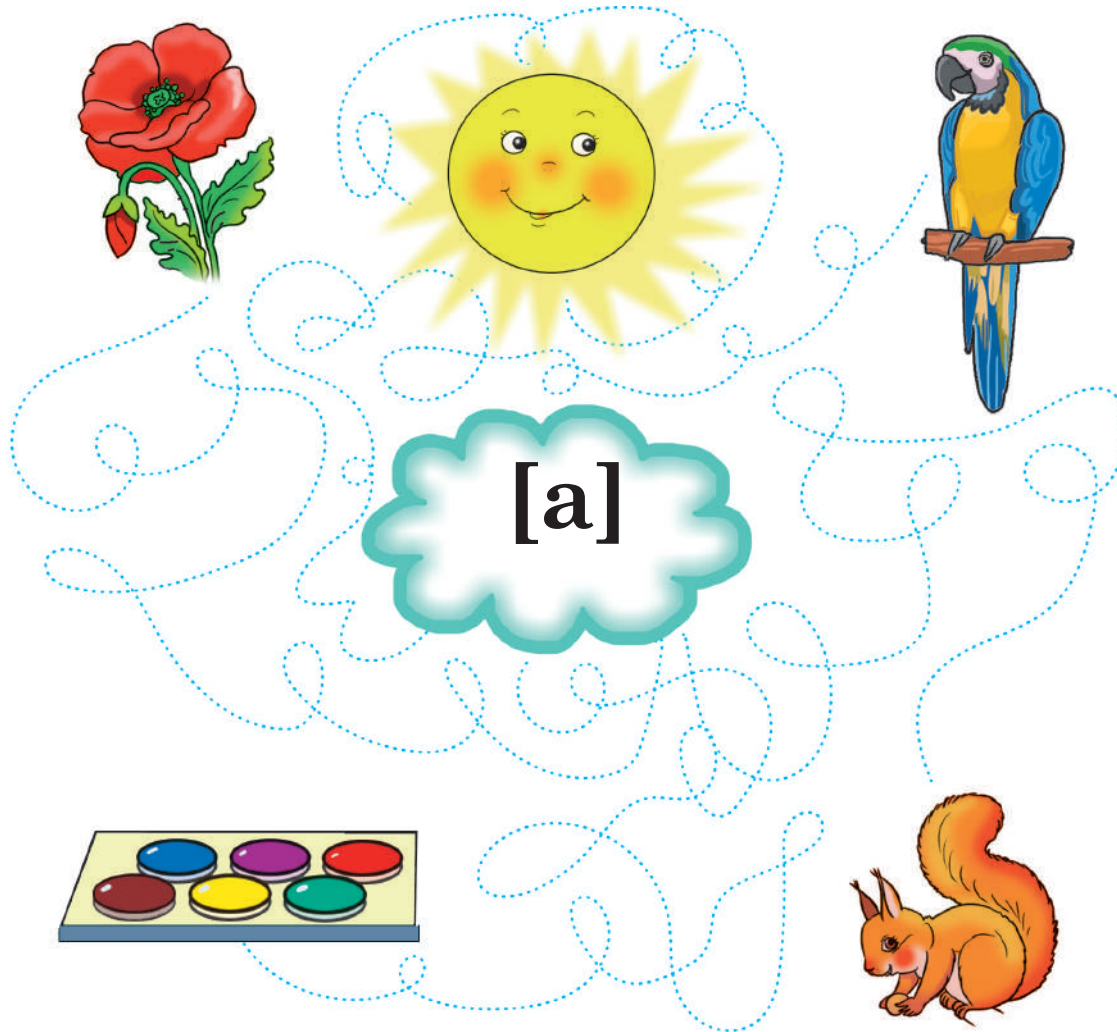
Складіть речення за поданими схемами.

└───, а ───.

└───, а ───.

? Відшукай об'єкти, у назві яких є звук [а].

! Прочитай (послухай). Вивчи напам'ять.

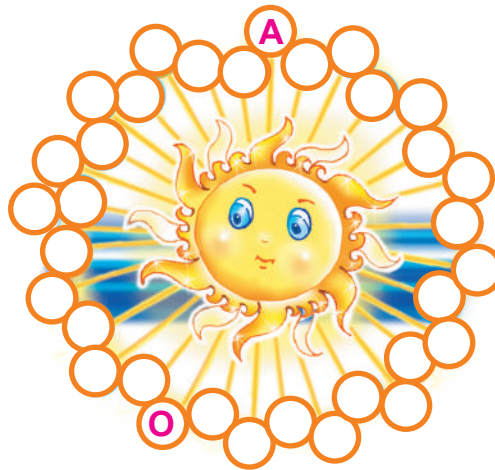
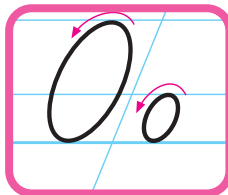
СКОРОМОВКА

А у нас — ананас:
почастуємо весь клас!
Ананаси, апельсини
додають усім нам сили!

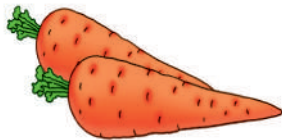

Звук [о]. Буква О, о

- ❓ Кого зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему слова *колобок*. Який голосний звук повторюється в ньому кілька разів? Якою буквою він позначається?

Назві слова, у яких є звуки [о], [а].

Виконай завдання, подані в електронному додатку.

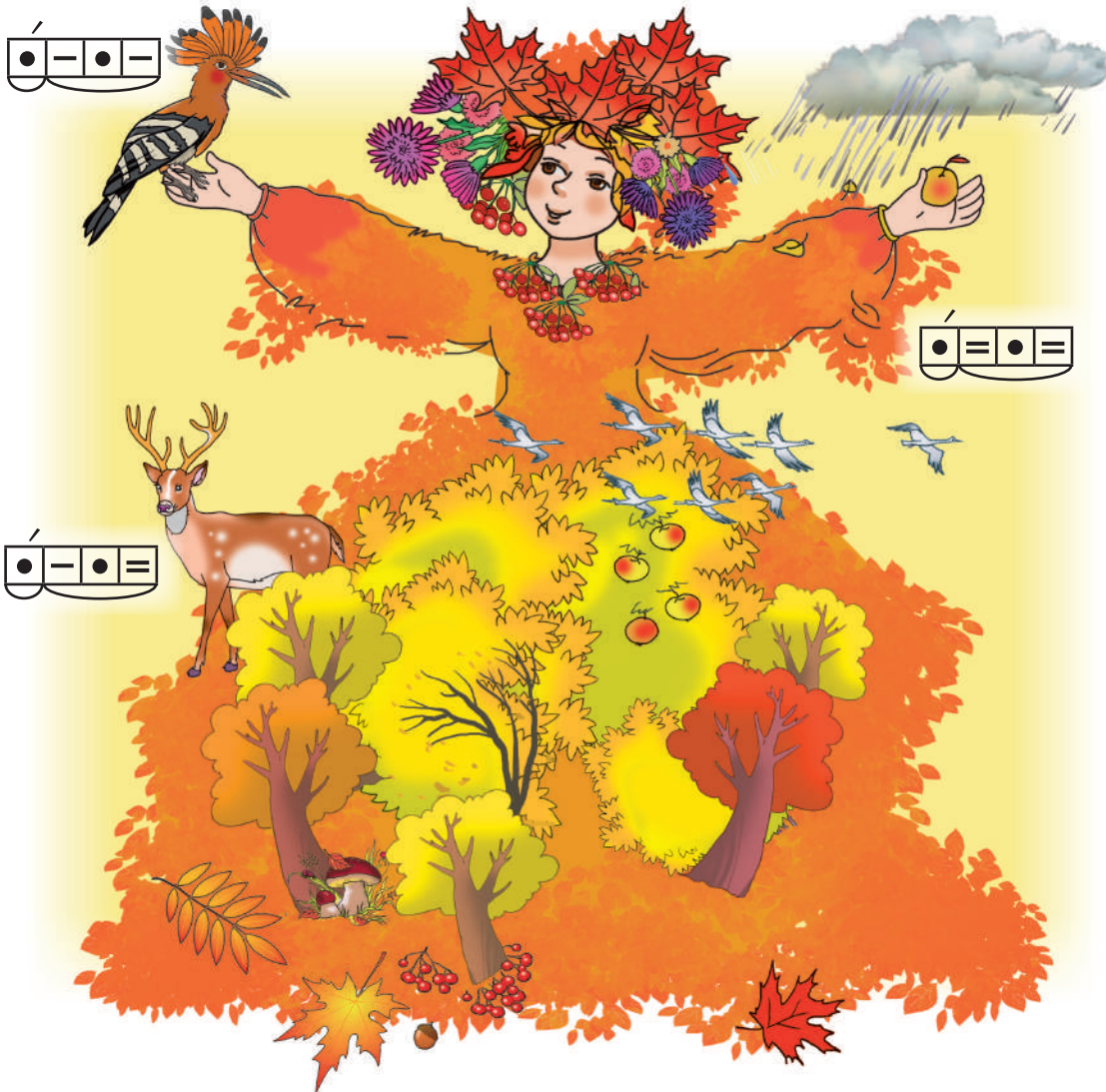

Прочитай.

О	о-а	о-а-о
О-о	а-о	о-о-о

Розгляньте малюнок. Назвіть слова, яким відповідають подані звукові схеми. Складіть речення.

_____ .   _____ .

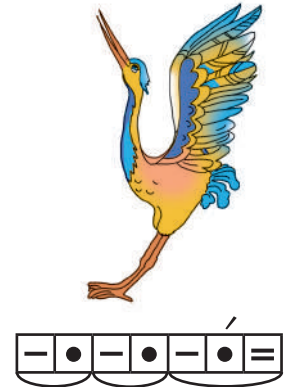
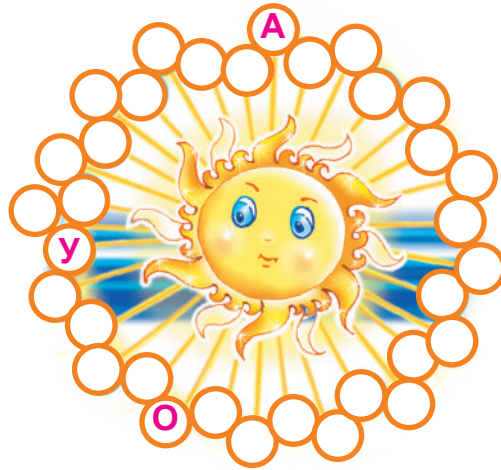

Прочитай (послухай). Вивчи напам'ять.

Оса сіла на осла, —
осінню пісню принесла,
а ослик з ляку аж заляк!

Звук [у]. Буква У, у

? Назви зображеного птаха. Розглянь звукову схему. Визнач місце звука [у] в слові журавель. Якою буквою він позначається?

? Кого зображено на малюнках? Вимов звуки, позначені в схемах. Хто із птахів видає звук [у]?

Прочитай.

У	у-а	а-у	а-у-а	у-а-у
У-у	у-о	о-у	о-у-о	у-о-у

Назви зображені предмети. Чим схожі слова? Чим відрізняються?

Розгляньте лабіринт. Назвіть: 1 група — зображених тварин; 2 група — зображені рослини; 3 група — що із зображеного можна віднести до неживої природи. У яких словах є звук [у]?

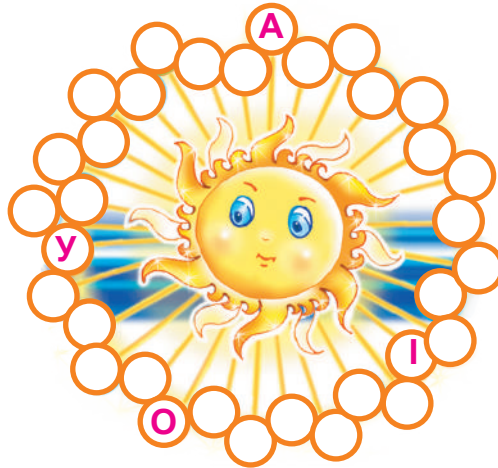
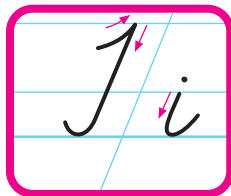

Назвіть слова, які відповідають поданим у лабіринті звуковим схемам.

Звук [i]. Буква І, і

Що зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему. Визнач місце звука [i] в слові *свічка*. Якою буквою позначається звук [i]?

Добери слова до поданих схем і малюнків.

І	і-а	а-і	а-і-а
І-і	і-о	о-і	о-і-о
І-і-і	і-у	у-і	у-і-у

Розгляньте малюнок. Назвіть:

- 1 група — слова, які відповідають на питання **хто?**;
- 2 група — слова, які відповідають на питання **що?**.

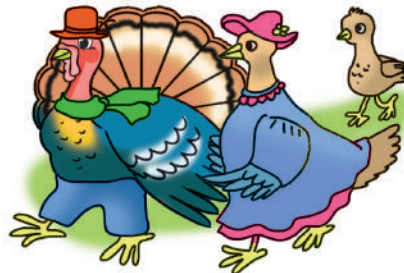
Склади речення за поданою схемою.

└─ і ─┘.

Прочитай (послухай). Назви слова зі звуком [і].

Індик з індичкою,
півник із квочкою
в гості ішли,
квіти півонії
діткам несли.

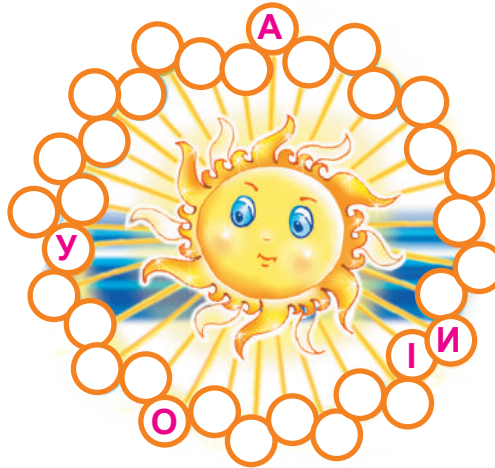

Звук [и]. Буква И, и

Назви зображену тваринку. Розглянь звукову схему. Визнач місце звука [и] в слові *лисиця*. Якою буквою він позначається?

Ии

Доберіть слова до поданих схем і малюнків.

а и

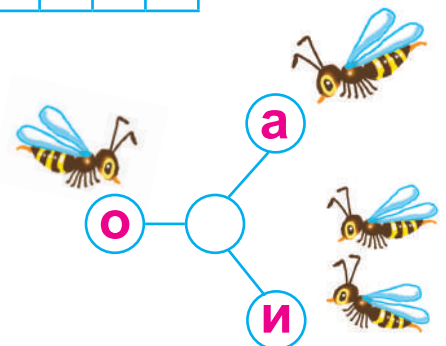
а и и

а и а

и и а

Прочитай.

и-а

и-у

и-і-и

о-и-о

и-о

и-і

у-и-у

и-а-и

Розгляньте малюнок. Обговоріть:

1 група — які ознаки осені зображено на малюнку;
2 група — які дарунки приготувала осінь для людей, тварин.

— • — — •

— • — • — •

— • — — — • —

— • — • — — •

— — — .

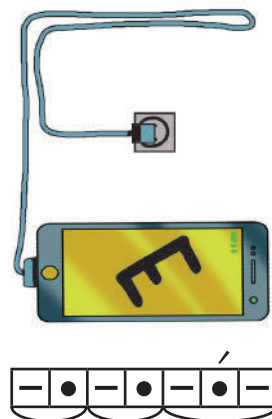
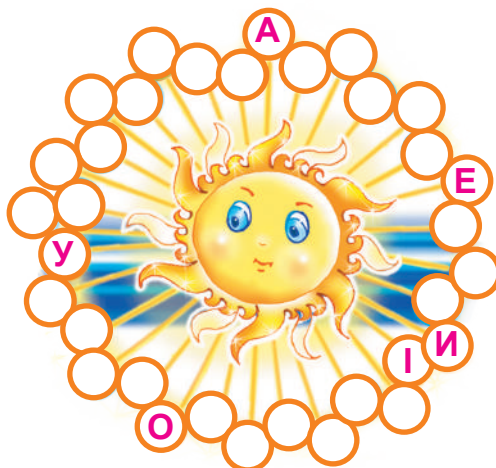
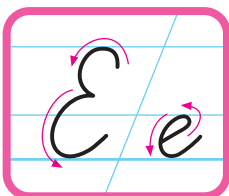

Добери слова до поданих на малюнку звукових схем.
Склади речення.

Звук [е]. Буква Е, е

- ? Що зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему слова *телефон*. Назви звук, який повторюється у слові кілька разів. Якою буквою він позначається?

Ее

Е	е	е-у	е-е	у-е	е-у-е
Е-е	е-а	е-і	а-е	і-е	а-е-а
Е-е-е	е-о	е-и	о-е	и-е	і-е-о

Доберіть слова до поданих схем і малюнків.

QR

е е и

о е   а

Розгляньте ілюстрацію до казки «Івасик-Телесик». Обговоріть:

1 група — що зображено на передньому плані малюнка;
2 група — що зображено на задньому плані.

Добери слова до поданих на малюнку звукових схем. Склади речення.

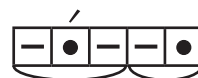
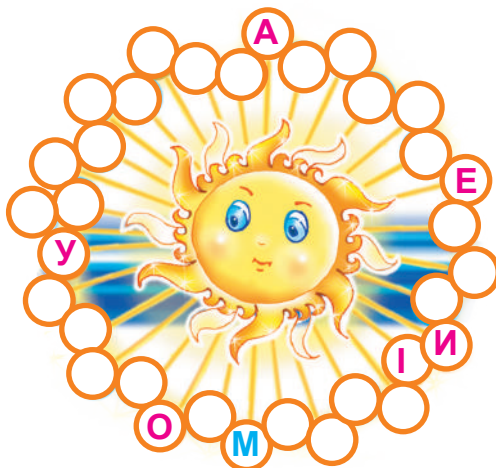

_____

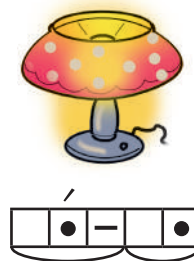
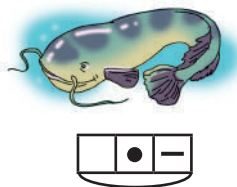
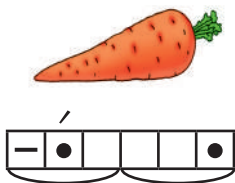
Звуки [м], [м']. Буква М, м

❓ Розглянь малюнок і звукову схему. Назви звуки у слові **мишки**. Вимов перший звук. Якою буквою він позначається?

Мм

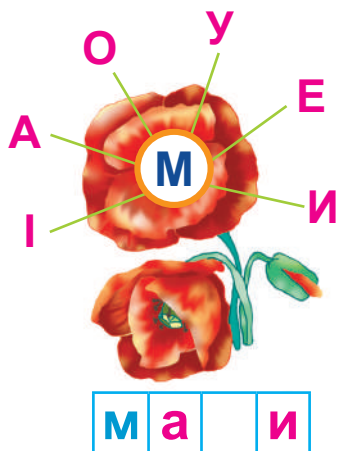
👄 Вимов звуки, позначені у схемах.

📖 Прочитай склади і слова.

QR

ма-ма

ма-мо

ма-мі

ма-ми

мама

мамо

мамі

мами

Розглянь малюнок. Склади речення за поданими нижче схемами.

L _ _ _ .

L _ _ _ .

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

ма

ам

мо

ом

му

ум

мі

ім

ми

им

ме

ем

Прочитай і порівняй.

ама → мам

омо → мом

уму → мум

імі → мім

ими → мим

еме → мем

Прочитай. Доповни речення.

Ми _____ маму.

Ми мамі _____.

— Мамо, _____!

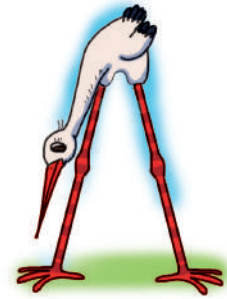
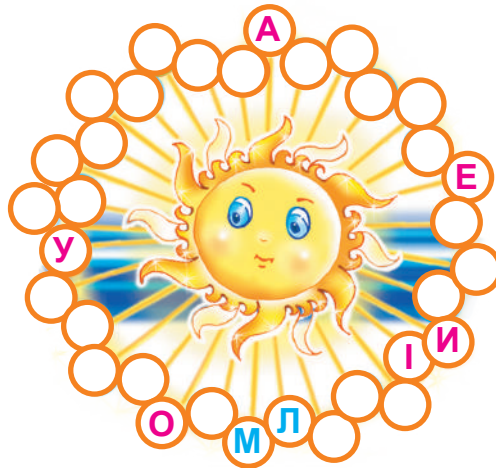

Звуки [л], [л']. Буква Л, л

Кого зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему. Назви приголосний звук, який повторюється у слові *лелека*. Якою буквою він позначається?

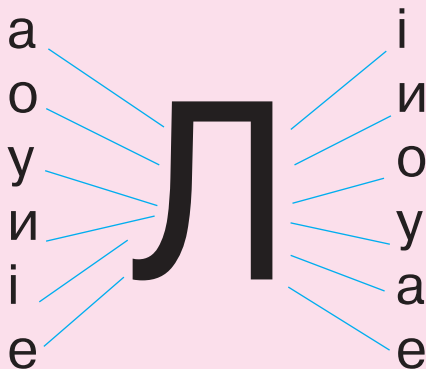
Лл

Вимов звуки, позначені у схемах.

Утвори склади і слова. Прочитай.

ла
ло
ле
лі

Розіграйте діалог за поданим малюнком.

Добери слова до поданих схем і малюнків.

о л о о

а л а

у л и и

л і

у л о и

о л а и

Прочитай. Добери пропущені букви.

Мі□а і А□□а ____ ма□и•у.

У Мі□и ма□и•и.

У А□□и — ма□о.

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

ла

ал

ло

ол

лу

ул

лі

іл

ли

ил

ле

ел

Прочитай і порівняй.

ала → лал

оло → лол

улу → лул

ілі → ліл

или → лил

еле → лел

ли́ла
лило́
лилі́

ми́ла
ми́ло
ми́ли

ме́ла
ме́ло
ме́лі

ла́ма
ма́ла

ма́ла
ма́лі

ло́м
мо́л

му́л
мла

• ело

• ало

• ила

Обговоріть, що зображено на малюнку. Назвіть:

1 група — слова зі звуком [л];

2 група — слова зі звуком [л'];

3 група — кольори веселки, у назвах яких є звук [л].

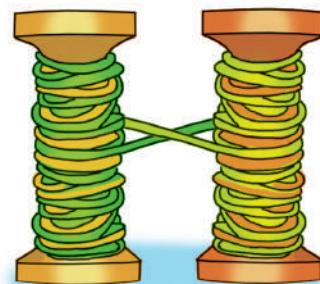
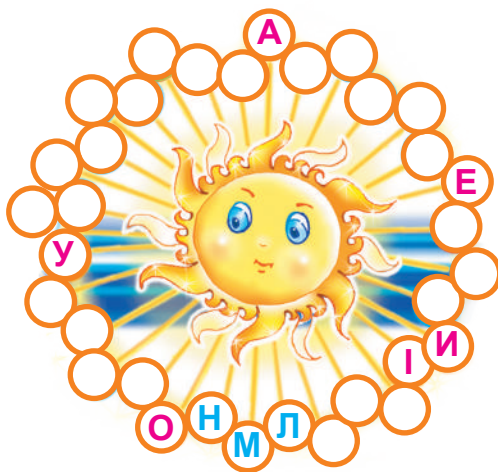

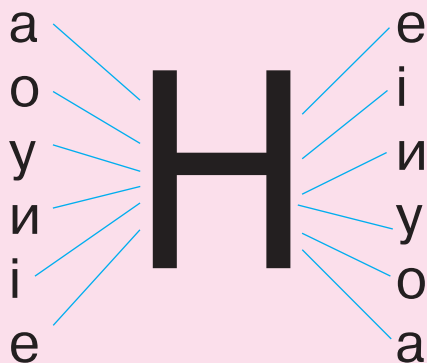
Звуки [н], [н']. Буква Н, н

Що зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему. Назви звук, яким починається слово *нитки*. Якою буквою він позначається?

Вимов звуки, позначені у схемах.

нам
ним
нами
ними

ніні
нема́
Ніна
Їнна

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

на		ан	
но		он	
ну		ун	
ні		ін	
ни		ин	
не		ен	

Прочитай і порівняй.

ана	→	нан
оно	→	нон
уну	→	нун
іні	→	нін
ини	→	нин
ене	→	нен

Прочитайте. Обговоріть, у якому значенні вжито слово *мила*.

Мама мене мила.
Мама мала мило.
Мила мені мало.

— Мамо, мила!

Мамі малé міле. Малому мама мила.

Утвори і прочитай слова. Доповни речення.

ли — ну — ла
ми — ли

ла — ни
ні

мла — малá
лин — млин

Ми мили мамі малину.
Ми мамі — малину,
а мама нам — манну.
— Мамо, ам!

Мама мáла лимони.

Мама нам _____ .

Інна
Ніна

Ліна
Аліна

Ілона
Олена

Обговоріть, що зображено на малюнку. Доберіть слова до поданих звукових моделей. Складіть речення за поданими нижче схемами:

1 група — про Сонце;   2 група — про Місяць.

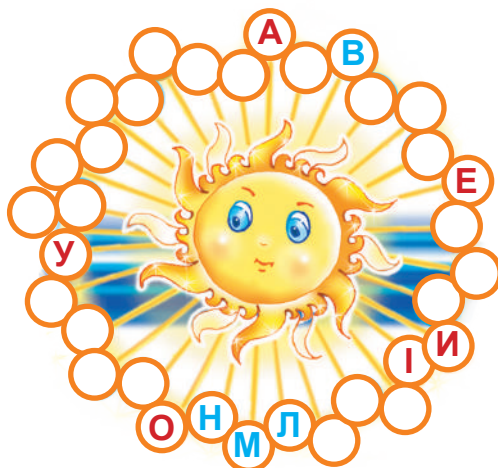
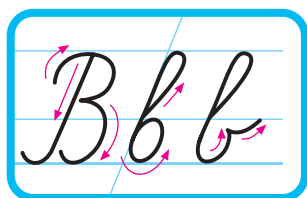

┌ ─ ─ .   ┌ ─ ─ ─ .   ┌ ─ ─ ─ .

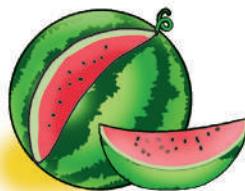
Звуки [в], [в']. Буква В, в

- ❓ Кого зображено на малюнку? Розглянь звукову схему. Назви звук, яким починається слово *ведмідь*. Якою буквою він позначається?

Вв

Вимов звуки, позначені у схемах.

а	В	е	Ві	Н	ВОНА
о		і		Л	НОВА
у		и		В	НИВА
и		у			
і		о			
е		а			

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Назвіть слова, у яких «захо-
валися» подані склади.

ва

ав

во

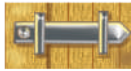
ов

ву

ув

ві

ів

ви

ив

ве

ев

Прочитай і порівняй.

ава → вав

ово → вов

уву → вув

іві → вів

иви → вив

еве → вев

Прочитай речення, замінюючи малюнки словами.

У Івана

. У Іванни

.

Вони .оливали

.

У

вовна. У лева

.

У Валі

.

На ниві

.

Утвори і прочитай слова.

МО	ва	НИ	ва	НА	ЛИВ
УМО	ва	НО	ва	ВИ	ЛИВ
ЛА	ва	ВА	ЛИ	ВА	ЛИВ
ЛІ	ва	ВИ	ЛА	МО	ЛИВ

Розгляньте малюнок. Прочитайте слова.

1 група — складіть розповідь за малюнком;

2 група — прочитайте речення, розділивши їх на слова.

У-ЛОВ
ЛО-ВИВ
ЛИ-НИ
МІ-ЛИ-НА

Іванловивлинівнаміліні. Вінмавулов.

ВИ	ва	
ЛО	ла	ЛИ

УМ	ив
ВЕЛ	
МО	ВИВ
УМО	

Обговоріть, що зображено на малюнку. Доберіть слова до поданих звукових моделей. Складіть речення за поданими нижче схемами про весну.

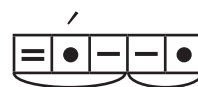
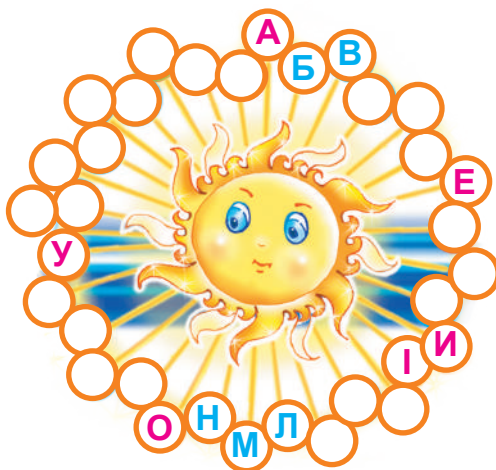
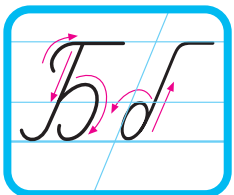

_____ . _____ .

Звуки [б], [б']. Буква Б, б

- ❓ Кого зображено на малюнку? Розглянь звукову схему. Назви звук, яким починається слово *білка*. Якою буквою він позначається?

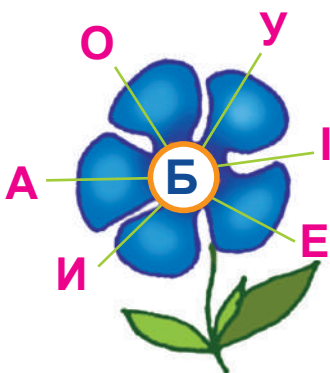
Бб

- ❓ Визнач місце звука [б] у схемах.

Виконай завдання, подане в електронному додатку.

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

ба

аб

бо

об

бу

уб

бі

іб

би

иб

бе

еб

Прочитай і порівняй.

аба → баб

обо → боб

убу → буб

ібі → біб

иби → биб

ебе → беб

Прочитай. Поміркуй, які букви пропущено в словах.

В мене був ба•абан.

Бам!

Бум!

Бом!

Бім!

Бем!

Блем-блом!

Блім-блум!

Блим!

У баби боліла •олова. Бабі було •умно.

Прочитайте. Доберіть слова до поданих звукових моделей. Доповніть речення.

Баба мала біб,

-	•	-	-	•	-	=	•
---	---	---	---	---	---	---	---

,

-	•	=	•	-
---	---	---	---	---

,

-	•	-	•	=	•
---	---	---	---	---	---

.

Баба вмiла — — .

був
була́
було́
булі́
бува́ло

мав
ма́ла
ма́ло
ма́ли
мину́ло

Іван і Анна — малі. Вони ми́ли
милом. Мило було́ біле.
Іван і Анна — ба́бині вну•и.

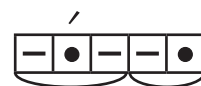
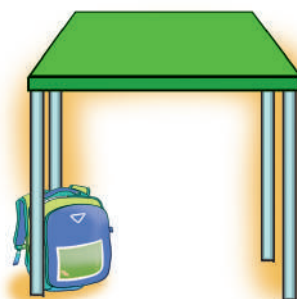
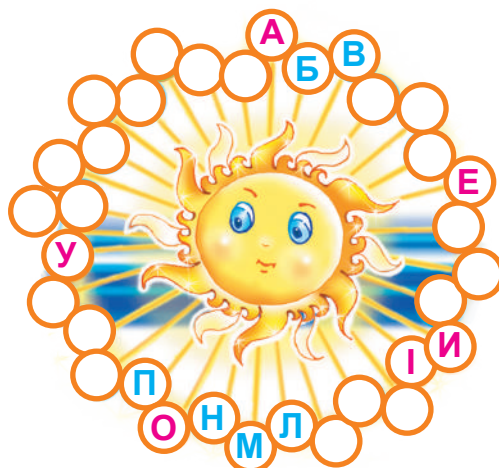
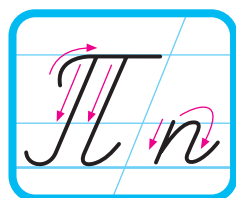
Обговоріть, що зображено на малюнку. Складіть речення за поданими схемами.

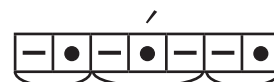
_____

Звуки [п], [п']. Буква П, п

- ? Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *парта*. Назви перший звук. Якою буквою він позначається?

- ? Визнач місце звуків [п] і [п'] у схемах.

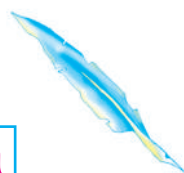
- QR Виконай завдання, подане в електронному додатку.

- * Прочитай. Поміркуй, які букви пропущено в словах.

п а п у а

п е о

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

па		ап	
по		оп	
пу		уп	
пі		іп	
пи		ип	
пе		еп	

Прочитай і порівняй.

апа	→	пап
опо	→	поп
упу	→	пуп
іпі	→	піп
ипи	→	пип
епе	→	пеп

Склади розповідь за малюнком, уживаючи подані слова та речення.

пан   па-ні   пан-на

У пана . У пані піаніно. У панни і .

Утвори і прочитай слова.

по < ла
ли

опо < ви
ві > ла

упа > ла
впа

по-лі́н
по-ло-ні́-на
по-ло-ві́-на

по́-вен
по́в-на
по́в-но

Прочитай текст. Знайди слова — назви дій.

Он полонина. А он поле. На полі пе·епіл·а.

Ніна полола 🍅. Пилип і Павло поливали липу.

На ниву випав ☁️.

Прочитайте казку, замінюючи малюнки словами. Доповніть останнє речення. Поясніть свою думку. Яка риса характеру засуджується в казці?

ЛИПА І БАБА

У полі була липа.
ламав липу.

Баба липи не ламала.

Липа бабі мовила:

— На, бабо,

Бабі було мало.

Липа бабі мовила:

— На, бабо,

Бабі було мало.

Липа бабі мовила:

— На, бабо,

Бабі було мало і мало.

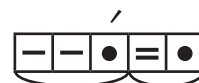
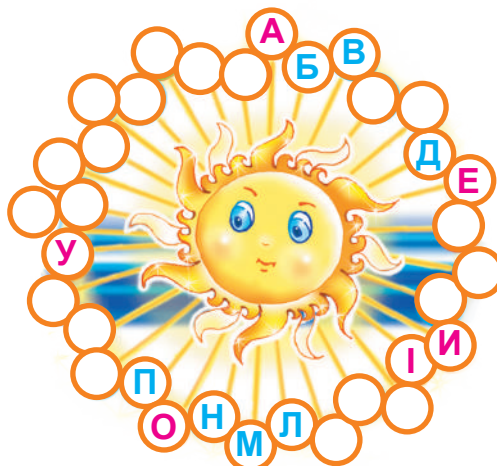
Липа бабу напоумила.

Вона в баби _____ .

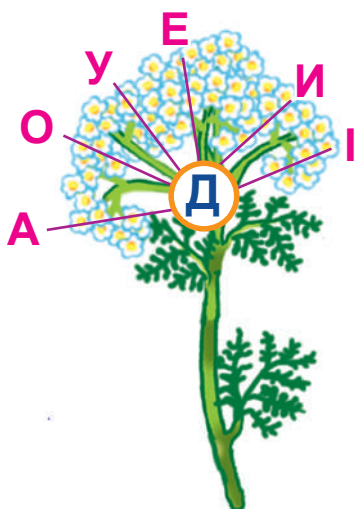
Звуки [д], [д']. Буква Д, д

❓ Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *двері*. Назви перший звук. Якою буквою він позначається?

Дд

★ Прочитай. Поміркуй, які букви пропущено в словах.

Д →

ИМ
ім
ам
ав

ДИ ↔ **ВО**

д е е в і

о л о д а

д о в а

д о и

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

да		ад	
до		од	
ду		уд	
ді		ід	
ди		ид	
де		ед	

Прочитай і порівняй.

ада → дад
 одо → дод
 уду → дуд
 іді → дід
 иди → дид
 еде → дед

Складіть розповідь за малюнком, уживаючи подані слова та речення.

На дубі
два одуди.

У дубі
одне дупло.

У дуплі
один .

дім	одін	лід	ідú
дим	два	під	ідемо́
дам	обідва	дід	підемо

Прочитай. Спробуй запам'ятати якомога більше слів з літерою **Д**.

Дід Данило іде додому.
Удома в діда баба.
Вона ва • ила обід.

У діда Данила дві дуди. Він дав Іванові одну дуду. Дуда вмiла «Ду-ду-ду!». Іван дав дідові Данилу два лини.

Прочитай. Вивчи віршик напам'ять.

Диби-диби, диби-би!

Іде баба по .

А дід по малину

іде у долину.

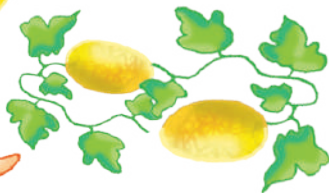

Прочитай, добираючи пропущені букви.

У мамі дві доні.

Вони в полі поливали дині.

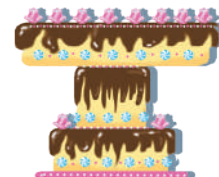
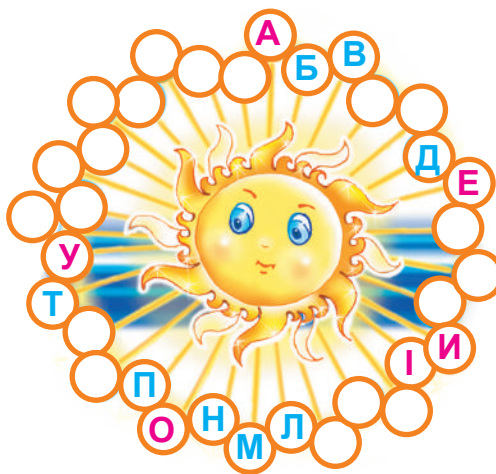
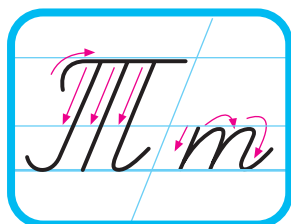
У липні диво-дині
по·піли. Олена і Ліна
ла·ували дин·ми.

Звуки [т], [т']. Буква Т, т

Розглянь малюнок і звукову схему. Вимов звуки у слові *торт*. Який звук повторюється у слові? Якою буквою він позначається?

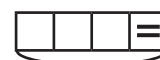
Тт

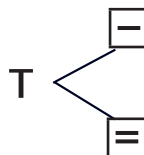
Вимов звуки, позначені у схемах.

5

Розподіліть зображені предмети у дві групи.

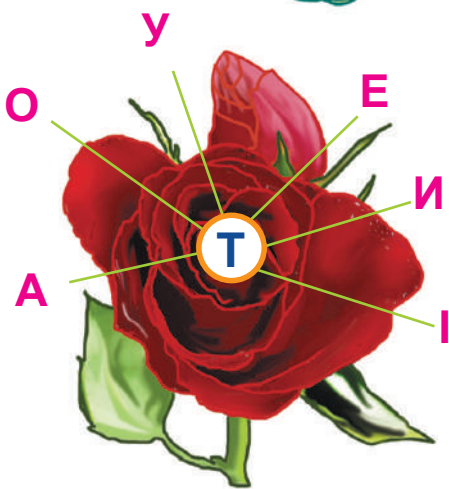
Т а т о

Тут
тато,
мама
і діти.

М а м а

Д і т и

Т о н д а

Діти:
— Тупу-тупу,
тут будемо тупотіти,
будемо іти-летіти,
будемо тано • водити.

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

та

ат

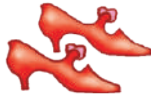
то

от

ту

ут

ті

іт

ти

ит

те

ет

Прочитай і порівняй.

ата → тат

ото → тот

уту → тут

іті → тіт

ити → тит

ете → тет

ти

тебе

тобі

тин

тон

Антон

втім

утім

потім

те́ма

те́мп

те́мно

Прочитайте. Доповніть розповідь кількома реченнями.

В Антона іменини.

Ми будемо вітати Антона.

Дамо • ому • віти,
нове лото і тепло .

Утвори і прочитай слова. Доповни речення.

лі то
ло то
доло то
боло то

п літ
по літ
ви літ
на літ

ле тіло
вле тіло
поле тіло
нале тіло

Минуло тепле ____ .
По долині пливе туман.
У небі лине ____ ____ .
Удалині тане дим.

тині — тіні

М
п
л
б
в
н

ИТИ

В
л

ітати

М
п

олоти

Д
п

олити

то → ма
лі → пи → ти
ва → ли

Прочитайте і обговоріть, чи відповідає ілюстрація тексту. Чому мама зайчиха просить зайчика іти непомітно? Хто такі ТІ, ТЕ, ТА?

ТУТ І ТАМ

Ми отут. Ти іди туди, додому. Там тато.
Он там, у тунелі, — ТІ!
А отам, у тумані, — ТЕ!
А тут, у болоті, — ТА!
А ти іди непомітно.

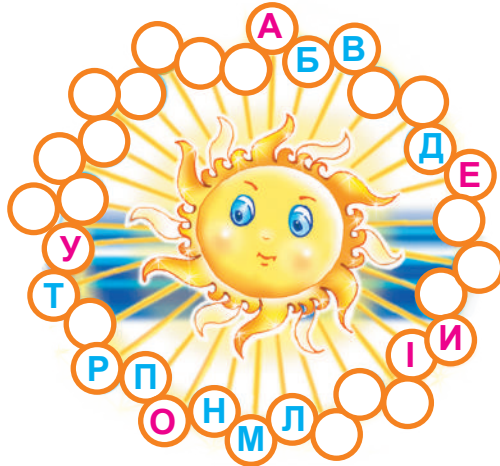

Звуки [р], [р']. Буква Р, р

Кого зображено на малюнку справа? Розглянь звукову схему. Назви перший звук у слові *равлик*. Якою буквою він позначається?

Рр

Вимов звуки, позначені у схемах.

Утвори склади і слова. Прочитай.

ра — ма
на
да

но — ра
по —
па —

тр — ава
уба
еба

по — рт
бо —
то —

брід — брóви дріт — дрóва рід — роді́на

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

ра		ар	
ро		ор	
ру		ур	
рі		ір	
ри		ир	
ре		ер	

Прочитай і порівняй.

ара → барабан
 оро → ворона
 ура → бандура
 іра → міра
 ири → мирити
 ере → терен

Прочитай. Назви слова з літерою **р**.

Дмитро на трубі:
 — Ту-ру-ру!
 Тра-ра-ра!
 Тра-ра-ра! —
 І у домі, і в дворі.

Прочитайте в особах.

б	о	б	р	и
в	і	д	р	о

— Бра́те бобре, бери відро, іди по воду.
 — Добре, брате бобре, а ти іди по дрóва.

Прочитай. Добери слова до поданих звукових схем.

ТРИ БРАТИ

Роман, Петро і Володимир — три брати.

Роман наловив
риби на обід.

Брат Романа Петро
рубав дрова.

Брат Романа і Петра
Володимир варив обід.

Брати робили роботу добре.

Прочитайте вірш. Розгляньте й обговоріть ілюстрацію.
Складіть розповідь про родину.

ДЕРЕВО РОДУ

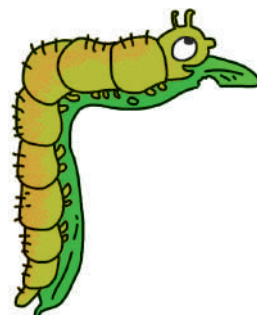
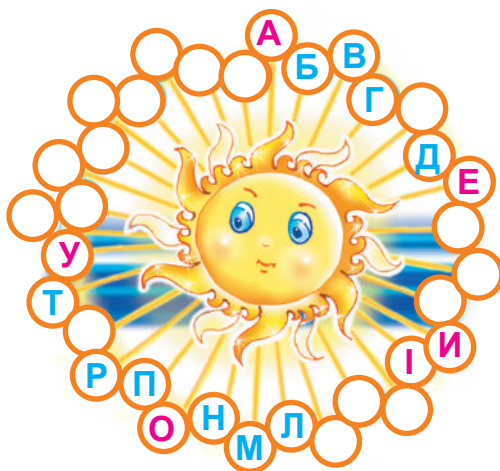
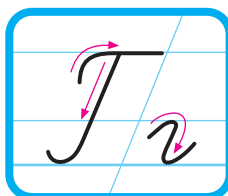

РОДИНА

В на • — родина немалá:
рідні браті і • е • тра,
мама, тато, баба, дід,
і прабаба, і прадід.

Звуки [г], [г']. Буква Г, г

- ? Кого зображено на малюнку? Розглянь звукову схему слова *гусінь*. Назви перший звук. Якою буквою він позначається?

- ? Розглянь звукові схеми назв зображених об'єктів. Визнач місце звуків [г], [г'] у словах.

Прочитай. Поміркуй, які букви пропущено в словах.

Гав!
Гав-гав!

Га-га-га!
Ге-ге-ге!

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

га аг

го ог

гу уг

гі іг

ги иг

ге ег

Прочитай і порівняй.

ага → вага́

ого → пого́да

агі → па́гін

іга → лі́га

уги → лу́гі

еге → бегемо́т

Прочитай. Назви́ слова з літерою **г**.

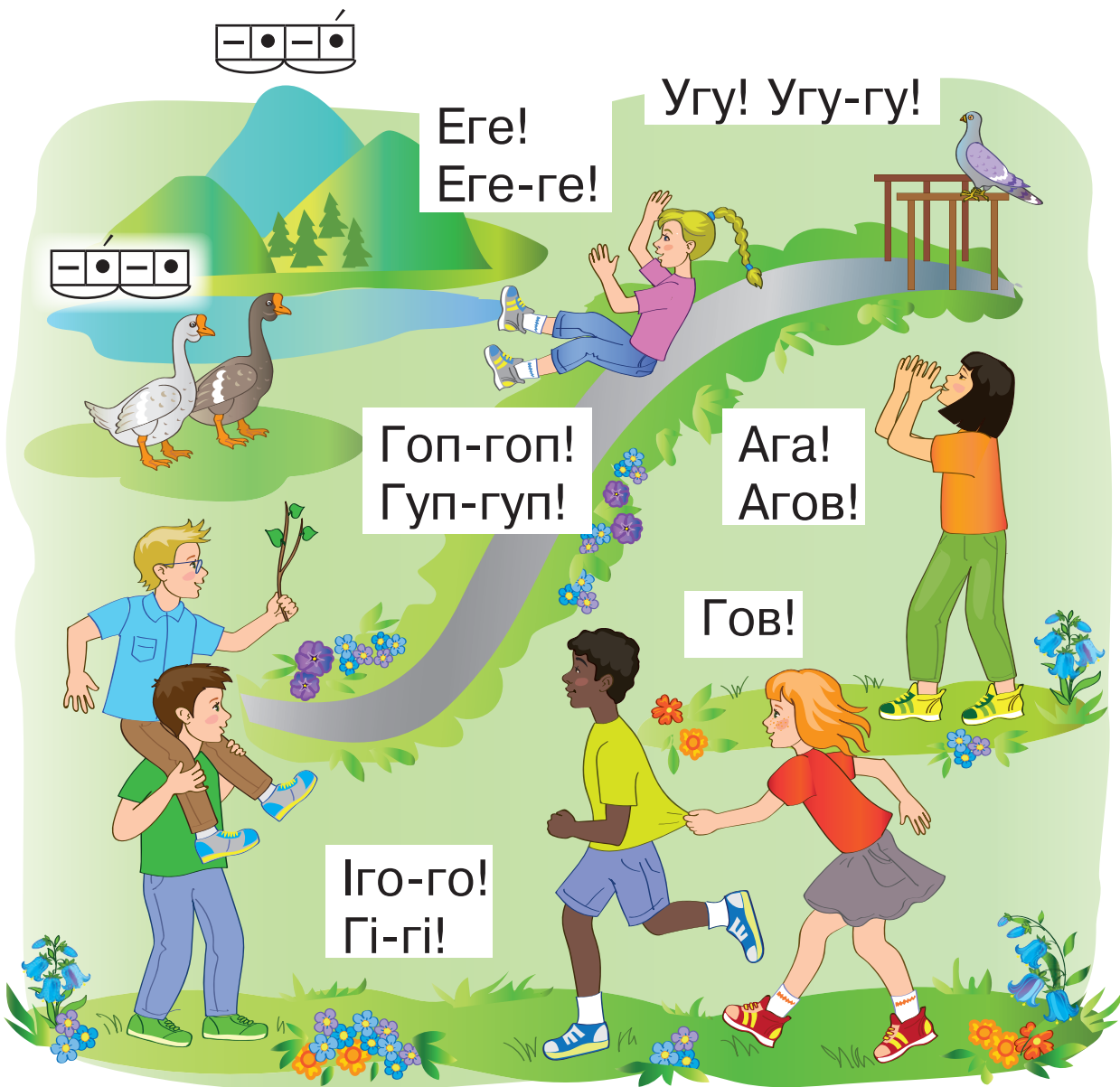
Грім гримі́в, грі́мав:
— Гур! Гур-гур!
На город випав град.

Побігли білі гриби під дуби.
А там на пні гріли ноги руді гриби.

Прочитайте. Доберіть слова до поданих звукових схем. Складіть розповідь про розваги дітей, скориставшись малюнком та поданими словами.

га́мір

гора

луг

ві́гін

гарт

го́мін

горб

плуг

ві́гин

гурт

гра

па́горб

друг

вигина́ти

гурто́м

Прочитай. Доповни речення.

го-ро-ді-ли
го-рб-ди-на
го-ро-бі-на

гімн
гітара
лагідно

Ганна
Галина
Гнат
Григір
Ігор
Олег

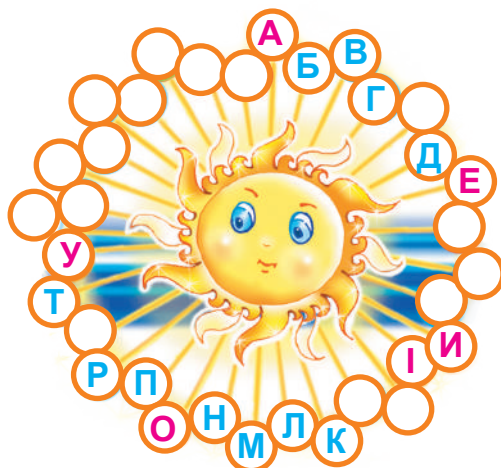
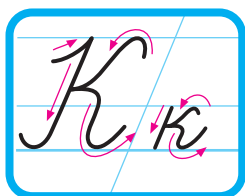
ГОРОД

Ігор, Ганна, Олег і Галина гуртом город городили. На городі вродили _____, _____, _____. От городина! Ого-го! Город радо багаті дари дарував.

Звуки [к], [к']. Буква К, к

- ? Кого зображено на малюнку? Вимов звуки у слові *котик*. Назви звук, який повторюється у слові кілька разів. Якою буквою він позначається?

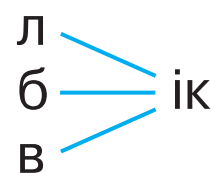
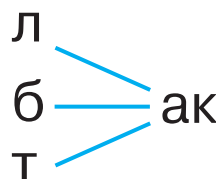
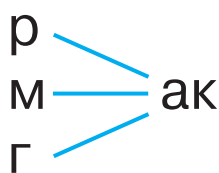
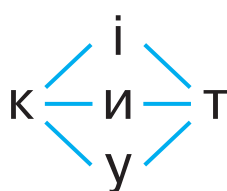
Кк

- ? Розглянь звукові схеми назв зображених об'єктів. Визнач місце звуків [к], [к'] в словах.

QR

бук   кріт   круг   крок   крам
луk   кріп   круk   кров   кран

Прочитай. Хто як «говорить»?

Ку-ку-рі-ку!

п і в е н

Кво-кво!

Кар-кар!

Ко-ко-ко!

к у р к а

Ква-ква!

Ку-ку!

Ку-ку!

Прочитайте віршик у ролях.

КУДИ?

— Куди, куди, півнику?

Ти куди?

— Ку-ку-рі-ку, котику!

До води!

— А ти туди, братику,

не іди,

не нароби, півнику,

нам біди!

Назвіть слова, у яких «заховалися» подані склади.

ка

ак

ко

ок

ку

ук

кі

ік

ки

ик

ке

ек

Прочитай і порівняй.

ака → атака

око → кокон

уки → руки

іки → ліки

ики → вареники

еке → крекер

Прочитай вірш. Вивчи його напам'ять.

Клубок

Котив котик клубок по колу.
Не було нудно котові ніколи.
Бо коли котик клубок котив,
котик добре діло робив.

Навчальне видання

ЧУМАРНА Марія Іванівна

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

**Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти**

(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *Богдан Будний*

Редакторка *Наталія Шост*

Художники *Олександр Вікен, Вікторія Дунаєва, Віра Чипурко*

Обкладинка *Ростислава Крамара*

Художній редактор *Ростислав Крамар*

Технічна редакторка *Неля Домарецька*

Комп'ютерна верстка *Галини Кузів, Зоряни Сидор*

Підписано до друку _____. Формат 84×108/16. Папір офсетний.

Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 8,40.

Умовн. фарбо-відб. 33,60. Обл.-вид. арк. 5,29.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

«Навчальна книга – Богдан», просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга – Богдан», а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:

т/ф (0352) 520 607 office@bohdan-books.com

Друковані та рукописні літери

			Аа а	<i>Aa</i>	Бб бе	<i>Bb</i>	Вв ве	<i>Vv</i>	
Гг ге	<i>Gg</i>	Ґґ ґе	<i>Ґґ</i>	Дд де	<i>Dd</i>	Єє є	<i>Ee</i>	Жж же	<i>Жж</i>
Зз зе	<i>Zz</i>	Ии и	<i>Ii</i>	Іі і	<i>Ii</i>	Йй йй	<i>Jj</i>	Кк ка	<i>Kk</i>
Лл ел	<i>Ll</i>	Мм ем	<i>Mm</i>	Нн ен	<i>Nn</i>	Оо о	<i>Oo</i>	Пп пе	<i>Pp</i>
Сс ес	<i>Ss</i>	Тт те	<i>Tt</i>	Уу у	<i>Uu</i>	Фф еф	<i>Ff</i>	Хх ха	<i>Xx</i>
Чч че	<i>Ch</i>	Шш ша	<i>Sh</i>	Щщ ща	<i>Shch</i>	Ь знак м'якшення	<i>ЬЬ</i>	Юю ю	<i>Ju</i>
						Яя я	<i>Ja</i>		

А Б В Г Г Д Е
Ю Я Б В Г Г Д Е
Ш Щ Ц Ч Ф Х
Ц Ч Ф Х
У Т С Р П О Н М Л К
Ю Я Б В Г Г Д Е
Ж З И І І
Ж З И І І
Ж З И І І